

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Q. 19. Quid specialiter notandum sit circa paupertatem in Societate Jesu,
& Domos illius professas.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42600

334 §. XXXI. Si quis absque licentia recipiat aut expendat modica usque ad magnam quantitatem, *Nav. Vega. Graff. Carbo, Less.* censent probabile esse ista non uniri, adeoque non peccare mortaliter; sed oppositum tanquam probabilius tenent *Sanch. Fagund.* alique cum *Pelliz.* à n. 257.; excipiunt tamen parva comestibilia, quamvis ab initio esset animus illa profsequendi. Vide dictal. 3. p. 1. n. 1016., quæ hic applicari possunt.

335 §. XXXII. Licentia data ad majorem summam, quam dare possit Superior, juvat saltem ad summam, quæ ejus potestatem non excedit, quia in separabilibus utile per inutile non vitiatur, *Pelliz.* n. 442.

Religiosum posse repudiare donum, non tamen hæreditatem sibi oblatam, dixi l. 3. p. 2. n. 1160.

336 Q. 19. Quid specialiter notandum sit circa paupertatem in Societate IESU, & domos illius professas. R. Seqq.

§. I. In Epitome Instituti pag. 248. sic habetur, gratis dare debemus, quæ gratis accepimus, nec postulando nec admittendo stipendium vel elemosynas ullas, quibus Missæ vel Confessiones vel prædicationes vel lectiones vel quodvis aliud officium nostri Instituti compensari videatur. . . . prohibendumque, ne ullus Superior ac ne ipse quidem Præpositus Generalis in eo dispenset; declaratum præterea nullius Superioris super ea re vel licentiam vel dispensationem seu licitam seu validam esse: quæ igitur sic donantur, ut conjectura sit id fieri intuitu ministerii, non sunt admittenda, donec donantes planè intelligant accipi non posse, nisi nomine elemosynæ, & secluso omni alio respectu, atque hoc eodem modo ipsi quoque largiantur. Hoc non obstante, imò quamvis in Constit. p. 4. c. 7. §. 3. dicatur non convenire ullam Collegii dotationem
admitti

admitti cum obligatione ad dandum, v. g. Professore Theologiæ, tamen hoc non est contra paupertatem vel Constitutiones, quæ tantum per modum consilii dicunt hoc non convenire, nec ideo pro Ministerio admittitur stipendium, sed ad sustentationem necessariam personæ, *Sanct. Pelliz. tr. 4. c. 2. n. 149.*

§. II. Stipendia acceptata pro missis legendis, vel pro peragendis aliis ministeriis Spiritualibus debent restitui ante hæc opera peracta, uti certum est: si autem jam sint peracta, *Sanct. in Decal. l. 7. c. 28. n. 11.* dicit adhuc esse obligationem restituendi, non ex iustitia, sed voto, nec posse tradi Superiori aut expendi in pios usus, quia etiam Superior obligatur voto non admittere, ergo etiam non expendere admittit: Alii cum *Castrop. t. 16. d. 3. p. 11. n. 9.* negant teneri restituere, quia votum tantum obligat, ut non admittas pro ministeriis faciendis, non autem ut post facta restituas, finis enim voti tum cessat, qui est, ut pro ministeriis nihil admittatur, quia gratis administrari debent. Sententia *Sanctæ* videtur probabilior, quia si postea pro eis admittatur stipendium, non sunt administrata gratis.

§. III. Si Titius Sacerdos Societatis legat Missas ad intentionem Sempronii Sacerdotis sæcularis, huic relinquens stipendia, quæ acceperat pro Missis legendis, videtur sic distinguendum, 1. Si constituentes Missas specialiter elegerint personam Sempronii (quod ordinariè non est) v. g. quia creditur legere devotius, fieri non deberet, quia sic defraudaretur intentio eorum; at tamen tantum in circumstantia non adeo notabili. 2. Si stipendia multa jam recepta sint à Sempronio, qui nec ea possit restituere, nec satisfacere pro omnibus Missis, Titius posset supplere, quia in istis circumstantiis censetur gratis & ex pura charitate

tate legere, uti ex declaratione *Claudii Aquaviva* colligit *Sanch.* n. 24. 3. Si Titius non recipiat quidem stipendium, attamen circa illud disponat, v. g. dicat Cajo, da stipendium isti pauperi, & ego ad intentionem tuam legam Missam; vel si Sempronio dicat, tu accepta stipendium, ego loco tuo legam Missam, adhuc putat *Castrop.* n. 7. eum licitè agere, quia nec Titius recipit stipendium, nec Cajus illud dat pauperi vel Sempronio nomine Titii sed suo, licet Titius det occasionem, gratis offerendo Missam, non aliter ac si Cajus daret pecuniam pauperi vel Sempronio, quia Titius id ab eo petivisset: sed hæc sententia communiter reprobatur, teste *Pelliz.* n. 137., hinc *Rodrig. Fagund. Sanch.* n. 15. & 16. dicunt Titium illicitè agere, quia sic disponendo circa stipendium per quendam quasi contractum, *facio, ut des*, virtualiter acceptat stipendium, illudque redonat alteri, quorum utrumque est contra votum paupertatis.

839 4. Si Sempronius jam acceptarit stipendium, Titius nihil disponendo circa illud potest licitè loco Sempronii supplere, Missam legendo, ita *Michael Vasq. Salas, Castrop.* n. 8. contra *Sanch.* Ratio est, quia nec acceptatur stipendium à Titio, nequidem virtualiter, cum circa illud nihil disponat; nec in aliquo defraudatur Cajus; eratque Cajo perinde, per quem legeretur Missa. *Conf.* nam si Titius iturus Coloniam, in favorem Sempronii gratis ferret litteras, ad quas ferendas Sempronius esset mercede conductus, utique Titius non ageret contra paupertatem, nec censeretur sibi acquirere & Sempronio donare illam mercedem, quidquid in contrarium dicat *Sanch.* n. 19. Item, si Titius pro Sacellano ex fundatione obligato suppleat in canenda Missa, non peccat fatente *Sanch.* n. 18., quamvis Sacellanus pro hoc habeat suum proventum; idem est, si pro aliquo concionetur,

ur, Confessiones audiat &c., qui inde trahat consueta jura, ergo similiter in nostro casu.

Objicies. Sempronius non habet jus vel titulum retinendi illa stipendia, nisi mediantibus Missis Titii, ergo Titius legens Missas confert illi jus & titulum retinendi stipendia, ac proinde idem est, ac si stipendia illa acciperet & daret Sempronio. *R. N. ant.*, nam jus & titulum retinendi habet ex vi donationis onerosæ, sive contractus innominati, *do, ut facias*, quo obligatur ad Missas per se vel alium legendas, quonere levatur à Titio, qui tantum ponit Missas velut conditionem, sine qua Sempronius frui non posset illo jure & titulo retinendi stipendia.

Instabis. Saltem obstat decretum VIII. Congreg. XII. prohibens ipsimet Generali, ne Missas, quæ ad ejus intentionem celebrantur per Societatem, applicet secundum intentionem cujuscumque alterius, qui inde lucrum aliquod reportare posset aut levare oneribus Missarum. *R. N. ass.*, nam licet id prohibeat Generali, in positivis non valet illatio à majori ad minus, cum possit esse ratio pro uno, quæ non est pro altero; & circa Generalem reipsa sunt aliæ causæ, v. g. ut liberetur importunitate perentium, ut Societati vel alteri fini nos proximius attingenti applicet. Deinde decretum illud est revocatorium illius, quod antea licebat Generali & aliis omnibus, estque etiam odiosum, ergo non est extendendum ad alias personas, sed hæc manent in possessione libertatis ad hoc faciendum salvo voto paupertatis. Videri potest *Lugo* in *Resp. Mor.* l. 4. d. 30.

§. IV. Si quis principaliter voverat curare Missas, & consequenter secundario stipendia pro Missis, quia credebatur se non posse illas gratis habere, poterit Sacerdos Societatis gratis in ejus favorem legere Missas, sicque, qui voverat, poterit retinere stipendia, *Sanch. Pellic.*

117. n. 147. Si autem Sacerdos ad Societatem admissus cum onere Missarum debeat ex acceptis stipendiis; aut jam professus, si post consumpta stipendia non possit per externos eas Missas constituere, potest juvari à Sociis, *Pelliz.* n. 145. 146.

141 §. V. Viri docti è Societate cum *Pelliz.* n. 142. putarunt Sacerdotem Societatis posse titulo gratitudinis celebrare Missas, retento sibi cum venia Superioris stipendio, quod accepit pro constituendis Missis, si adsit probabilitas, quòd is, qui Missas voluit, relictorus ei esset ex gratitudine illam pecuniam, si factum sciret.

142 §. VI. Scholasticus Societatis illicitè, attamen validè disponit de bonis suis sine licentia Superiorum, uti dictum est n. 103. An autem peccet etiam Novitius sic disponens, dictum est n. 102. De cætero Scholasticus à Superiore jussus disponere de bonis suis peccat contra paupertatem, si id non faciat, quia vi voti tenetur non uti re suâ invito Superiore, talis autem retentio est quidam usus sui domini, *Suar. Castrop.* p. 2. n. 4. Et idem est de Coadjutoribus temporalibus non formatis: intellige autem semper, si sine causa detrectent, hanc enim possunt proponere.

143 §. VII. Si quis pecuniam sibi oblatam relinquat depositam apud alium, penes quem pecuniæ dominium remaneat; vel si eam habeat apud se, ita ut dominium spectet ad alium, & nolit eâ uti, nisi petita suo tempore veniâ à Superiore, *Suar. Sanchez. Laym.* l. 4. t. 5. c. 7. q. 1. *Diana* p. 3. t. 2. R. 65. negant esse contra paupertatem, quia non acceptat dominium, usum autem non vult nisi dependentem à Superiore; *Castrop.* dicit esse saltem imperfectum: sed quidquid de hoc sit apud alios Ordines, in Societate statutum est Congreg. 12. decreto 41. ut Superioris licentia, quæ postea ad talem usum daretur, sit nulla & pro-

sus

ius irrita, adeoque talis usus non poterit esse licitus Religioso Societatis.

§. VIII. Quoad quotidiana, videntur hæc ex consuetudine tenenda: 1. Est venia generalis ferendi sua refarcienda ad sartorem vel sutorem, non autem accipiendi nova: si tamen illi ferant, quibus commissa est cura, possumus ordinariè præsumere, quòd cum facultate faciant. 2. Si quis cum venia ferat aliquid ex uno Collegio ad aliud, non est opus ostendere in loco, ad quem venit, sed potest hic uti aut consumere: exceptâ pecuniâ, quæ apud hunc novum Superiorem deponi debet. 3. Ad scripta mutuanda vel donanda censetur esse venia: videtur tamen generalis venia petenda ad pallium, calceos & similia mutuanda, item ad res parvas acceptandas vel dandas. 4. Minister potest dare veniam pro rebus mutuandis, cujuscumque pretii sint: sed communiter non habet nisi ad medium Imperialem in pecunia, aut ad rem illius pretii dandam vel acceptandam.

144

145

§. IX. Si aliqua Confraternitas vel Sodalitas dissolvatur, sacra supellex, quæ huic erat propria, manet ad usum domûs vel Collegii, quia talis præsumitur fuisse voluntas aut esse consensus Sodalium, quamdiu aliud non rescitur, tales enim Sodalitates non sunt corpus stabile, sed manent dissolubiles ad arbitrium Societatis, & si hæc dimittat gubernationem, hoc ipso dissolvuntur, nec possunt ad alium locum pro libitu transire, ergo præsumendum est, quòd dominium ornamentorum acquiratur loco, in quo fuerant erectæ, *Lugo in Resp. Mor. l. 4. d. 12.* Ubi ex occasione notandum est, quòd Sodalitates, ut aggregari possint & frui privilegiis majoris Sodalitatis Romæ, debeant haberi in locis ad Societatem pertinentibus saltem quoad usum liberum, sive per

F

condu

conductionem, sive per concessionem Domini ad aliquod tempus, ita ut Societas primarium usum habeat cum jure ibi manendi & ceteros expellendi. Vide Lugo d. 40.

146 §. X. Ut magis occurratur occasionibus lædendæ paupertatis, Congregatio 12. decreto 38. sic statuit, *De legatis confidentialibus dubitatum*, nostrisve liceat acceptare legata, quæ confidentialia vocant, cum quis testator decedens jubet certam alicui è nostris pecunie summam, aut rem à suis heredibus dari, quam ille juxta testatoris mentem sibi secretò communicatam impendat: major quidem pars cum Patribus deputatis judicavit, satis & paupertatis observationi & Societatis existimationi consultum videri, si ea tantum legata confidentialia respuantur, ex quibus videatur utilitas aliqua in Societatem ipsam aut in particulares personas redundare, sed cum huic decreto intercessum fuisset, re diu multumque agitata Congregatio omnibus interdixit voluit legatorum hujusmodi executionem acceptare, eaque planè ratione, quæ Const. p. 6. c. 3. §. 7. testamentorum executio prohibetur, his verbis, quoad fieri potest à negotiis secularibus abstineant (qualia sunt testamentariorum vel executorum &c.) nec ea ullis precibus adducti suscipiant &c. Preposito tamen Generali, vel qui ab eo facultatem habet, relinquatur facultas dispensandi in casu aliquo necessitatis vel majoris momenti ad finem divini servitii præfixum; ita declaratio adjuncta. Videri potest Lugo dub. 29.

147 §. XI. Domus professa non est capax ad retinenda bona immobilia aut redditus aut fructus, qui reddituum loco esse possint; est tamen capax propriæ habitationis, villæ vel horti suburbanæ, uti habetur in Const. p. 6. c. 2. §. 5. Potestque uti fructibus hinc

pro-

provenientibus, ut pluribus exponit *Lugo d. 10.*

§. XII. Non est licitum domui professæ fructus horti vendere vel hortum elocare; neque ex uvis facere provisionem vini, neque ex frumentis panem aut cerevisiam, posset tamen feri frumentum, ut à jumentis in herba consumeretur; item est ipsi licitum alere Gallinas & harum ova vel pullos edere; item habere columbas vel apes ad usum domus; item porcellos, ut suo tempore mactentur; item piscinam, in qua pisces, non tamen in magna copia, adolescant; licitum etiam est habere commune cum alijs jus modicè piscandi in præterfluente amne: quòd si fructus uno anno abundantes non possint à domo consumi, non ideo licitum est vendere ad emenda alia necessaria, uti nec permutare, v. g. uvas cum tritico, quoties enim res est prohibita vendi, etiam censetur prohibita permutari.

§. XIII. Domui professæ licitum est relinquere colono horti fructus, etiam cum potestate vendendi, si volet, ne hortus maneat incultus, retento tamen jure habitationis & recreationis: non est autem licitum accipere unam partem fructum relictâ illi alterâ parte velut in mercedem laboris, id enim esset elocare hortum: imò nec videtur licitum cum colono concurrere ad expensas culturæ, & tum pacisci de parte fructuum habenda, quia esset æquivalenter locatio saltem partis horti: hinc multò minùs licitum est vendere partem fructuum ad solvendam mercedem colono, sed si ex cultura redundet in nos pars fructuum vel utilitas, debet aliunde præstari merces colono. Similiter nec licitum est vendere fructus ad necessarias expensas pro fabrica vel sepimentis horti, nam sic censeremur pro his habere annuos redditus: Ratio omnium est, quia bona mobilia non possunt aliter domui professæ fructificare, nisi ad solos usus ejusdem domus.

150 §. XIV. Domus professa potest institui hæres aut legataria bonorum etiam immobilium, dummodo hæc alienet & se exuat omni jure civili ad illa, quam primum commodè potest: si tamen desit emptor, potest retinere ad modicum tempus, quale censetur, quod est infra decennium *Lugo d. 11.*; Quod si ei legetur, v. g. domus, non poterit hanc vendere Titio ad vitam cum potestate recipiendi dominium post mortem Titii hoc enim esset vel elocare accepto semel & simul illius temporis locagio, vel vendere solum dominium utile retento dominio directo proprietatis: imò nec videtur esse licitum vendere cum pacto retrahendi, quando volet pecuniam refundere, quia sic re ipsa non planè alienaret nec se exueret omni jure civili ad illam: potest fortè excipi, nisi talis res non esset quidem nunc, attamen prævideretur futura postea necessaria ad usum, v. g. ad construendum novum ædificium, augendam recreationem, instituendum Collegium, posset enim censi tum retineri ad usum proprium, imponendo emptori solam obligationem personalem ad revendendum.

151 §. XV. Si testator obliget hæredem ad offerendos pro elemosyna omni anno 100. aureos domui professæ, hæc potest acceptare, quia per hoc ipsa nullum jus vel actionem acquirit, sed hæres habet obligationem ad solum testatorem, *Lugo dub. 7.* Si tamen testator relinqueret hæreditatem Collegio cum obligatione annuè numerandi 100. domui professæ, *Constit. p. 6 c. 2. §. 2.* id prohibent, etiamsi esset ad conservationem templi à testatore fundati, quia non voluerunt penes Societatem esse ullam actionem, dispositionem aut dispensationem ejusmodi rerum domui professæ applicandarum; uti exponit *Lugo d. 8. & 9.*; gravari tamen potuit Collegium ad ædificandam domum professam, uti admittit *Lugo à n. 10. §. XVI.*

§. XVI. Missionarii, quamvis sint professi, possunt habere redditus, etiam non annexos certo Collegio, nisi mediatè, in quantum personæ ipsorum ad certum Collegium spectant; nec est opus, ut vel ipsi Rectori Collegii, vel Collegium de eorum redditibus reddat rationes, sed satis est reddi Provinciali. Similiter ejusmodi Missionarii quoad contractum censuris aliosque similes possunt, quod rectores; non videntur tamen sine licentia Provincialis posse elocare in perpetuum aliqua accepto nunc simul pretio, quia hoc est in grave præjudicium secutorum: & hæc conformia sunt praxi, uti responderunt mihi viri docti antehac Missionarii, & judicarunt Theologi à me interrogari.

Q. 20. Quid circa votum castitatis in Religione sit præterea notandum. R. seqq. 153

§. I. Certum est ex communi sensu fidelium, quòd votum castitatis in Religione, imò & in sæculo emissum, se extendat, non tantum ad cavendos actus luxuriæ consummata, id est, in quibus intervenit voluntaria effusio seminis etiam extra vas, sed ad alios quòque motus & delectationes venereas cavendas, uti demonstrat *Cardenas* in 1. crisi d. 36. *Nec obstat*, quòd *S. Th.* 1. 2. q. 143. a. un. O. ponat hoc discrimen inter castitatem & pudicitiam, quòd castitas sit circa illa, quæ ordinantur ad generationem, pudicitia autem circa delectationes circumstantes, puta, quæ sunt in osculis, tactibus, amplexibus, nam satis se explicavit postea q. 151. a. 4. docens pudicitiam versari circa omnia venerea, & pudicitiam ordinari ad castitatem, non quasi virtus ab ipsa distincta, sed quòd pudicitia magis respiciat hujusmodi signa exteriora; si autem respiciat magis, ergo saltem minus respicit alia venerea: hinc a. 2. dicit, quòd castitas proprie sit specialis virtus, habens sibi oppositam specia-